2043 - 0735 17/03/11 (14) B

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale

– Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale classant comme monument certaines parties de l'immeuble sis boulevard Anspach 73-75 à Bruxelles

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu le Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire, notamment les articles 226 et 228 ;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 20 février 2009 entamant la procédure de classement comme monument de certaines parties de l'immeuble sis boulevard Anspach 73-75 à Bruxelles ;

Vu l'avis du collège des bourgmestre et échevins de la ville de Bruxelles émis le 30 avril 2009 ;

Considérant que le propriétaire n'a pas émis d'observations dans le délai prévu par l'article 224 du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire ;

Vu l'avis de la Commission royale des Monuments et des Sites émis le 5 août 2009 ;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. Est classée comme monument la totalité du salon de dégustation (n° 75) – en ce compris sa vitrine et le mobilier fixe par destination tel que les comptoirs de marbre et les luminaires – de l'immeuble sis boulevard Anspach 73-75 à Bruxelles, connu au cadastre de Bruxelles, 11e division, section M, 3e feuille, parcelle n° 970 d^2, en raison de leur intérêt esthétique et artistique précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2. La zone de protection relative au monument décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering

– Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Anspachlaan 73-75 te Brussel

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening, inzonderheid op artikelen 226 en 228;

Gelet op het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 februari 2009 houdende instelling van de procedure tot bescherming als monument van bepaalde delen van het gebouw gelegen Anspachlaan 73-75 te Brussel;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van de stad Brussel uitgebracht op 30 april 2009;

Overwegende dat de eigenaar geen opmerkingen heeft meegedeeld binnen de termijn zoals bepaald door artikel 224 van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 5 augustus 2009;

Op voorstel van de Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. Wordt beschermd als monument de totaliteit van de verbruikszaal (nr. 75) – met inbegrip van haar pui en het vast meubilair zoals de marmeren togen en de verlichting – van het gebouw gelegen Anspachlaan 73-75 te Brussel, bekend ten kadaster te Brussel, 11de afdeling, sectie M, 3de blad, perceel nr. 970 d^2, wegens hun esthetische en artistieke waarde zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

Art. 2. De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde monument omvat het geheel van de percelen en de wegen, alsook gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het plan in bijlage II van dit besluit.

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - CHANCELLERIE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING - KANSELARIJ

Art. 3. Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, 17 FEV. 2011

Pour le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Art. 3. De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel,

Voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Compagnon
Kanselarij

18 FEV. 2011

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS BOULEVARD ANSPACH 73-75 A BRUXELLES

Réf. cadastrale : Bruxelles, 11e division, section M, 3e feuille, parcelle n° 970 d2

Description sommaire :

L'établissement *Au Suisse* occupe le rez-de-chaussée de deux hautes maisons de rapport des nos 73 et 75 du boulevard Anspach. Celles-ci présentaient à l'origine chacune un magasin au rez-de-chaussée. Ils furent réunis en 1932, derrière un unique parement de marbre pour former un salon de dégustation à gauche et un magasin à droite. La vitrine de ce dernier a cependant été modernisée ultérieurement. La devanture, aujourd'hui recouverte d'un nouveau parement, est encore coiffée de sa sobre corniche largement débordante formant auvent. Au n° 75, le salon de dégustation s'ouvre par une porte à double battant en métal chromé. Celle-ci est munie de poussoirs verticaux et de lames de protection horizontales de même matériau. En léger retrait, elle est flanquée de deux vitrines à fins châssis métalliques sur socle de marbre noir. Le tout est surligné d'une traverse d'imposte chromée surmontée d'une baie close de verre transparent seulement rehaussée par la mention « Dégustation » en fils de néon. Une tente solaire à rayures rouges et blanches est logée dans sa partie supérieure. L'ensemble est accosté, à droite, d'une porte d'entrée privée, à jour clos de verre américain bleuté et d'une belle grille en ferronnerie géométrique.

Les deux maisons de rapport abritant l'établissement *Au Suisse*, conçues en 1882, présentent une élévation néoclassique enduite. La première compte deux travées, la seconde trois, sur cinq niveaux dont un entresolé.

À l'intérieur, le salon de dégustation a conservé ses lambris et comptoirs de marbre. Les premiers, en marbre brun, font le tour de la pièce, surlignés de deux bandeaux en ressauts successifs. Ils sont ponctués de nombreux miroirs à encadrement de métal chromé. L'encadrement du premier miroir, sur le mur de gauche, sert de support à des plaques de verre formant étagère. Sous les miroirs sont superposées deux tablettes à angles coupés, de même marbre que le lambris.

À droite de l'entrée, contre le mur, un petit comptoir de dégustation paré de marbre vert sous tablette de marbre noir est surmonté d'un large miroir tripartite à encadrement en métal chromé. À sa gauche se dresse une porte de bois à deux battants parés d'un miroir, munie de poussoirs métalliques verticaux. Deux longs comptoirs se faisant face s'étirent de part et d'autre de la salle, également parementés de marbre vert, le gauche renouvelé. Dans le fond est aménagée une arcade, sous laquelle s'ouvre la porte des sanitaires. Le sol est revêtu d'un carrelage de céramique rouge et brun. La pièce est couverte d'un faux-plafond strié de biais de lampes au néon alternant couleurs jaune et blanche. Il présente un profil chantourné, comme animé de vagues. Sur la crête de ces dernières, sortes de cordons saillants, sont fixés des lampes, suspendues à intervalles réguliers au-dessus des comptoirs. Leur base de métal est conique, tout comme leur abat-jour de verre opaque.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 206, 1° du Code bruxellois de l'Aménagement du Territoire :

Intérêt esthétique et artistique:

L'établissement *Au Suisse* est l'un des derniers exemples d'un type d'aménagement commercial qui florissait sur les boulevards du centre durant l'entre-deux-guerres. Typiquement moderniste, la devanture allie sobriété et horizontalité, encore accentuée par l'importante utilisation du métal chromé, qui remplace les traditionnels châssis de bois, est également caractéristique de l'architecture moderniste. Il donne ici au commerce une grande noblesse. À l'intérieur, les lambris et comptoirs de marbre vert et brun confèrent à l'ensemble un aspect dûment hygiénique. Les lampes au néon, qui contribuent à l'ambiance particulière de l'établissement, sont un éclairage typique des années trente. Mis au point dans les années vingt, le néon remporte rapidement un énorme succès et révolutionne l'éclairage commercial. Il permet entre autres des éclairages de forte intensité et de coloris variés. On

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
KANSELARIJ

notera ici par ailleurs la plasticité du plafond sur lequel sont fixés les tubes au néon. Ce commerce, qui a su préserver en grande partie son aspect d'origine, constitue l'un des meilleurs exemples d'aménagement commercial moderniste à Bruxelles.

Bibliographie : Caroline Berckmans, *De verleiding van het rationele : de Brusselse winkelpuien van het interbellum*, mémoire de licence en histoire de l'art, KULeuven, 2003 ; Caroline Berckmans et Lucia Gaiardo, « Les devantures commerciales : la quête de la séduction », in *Commerce et Négoce*, Mardaga, 2003, pp. 103-125.

Vu pour être annexé à l'arrêté du , 17 FEV. 2011

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Comperiot
Kanselarij

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN ANSPACHLAAN 73-75 TE BRUSSEL

Kadastrale gegevens : Brussel, 11de afdeling, sectie M, 3de blad, perceel nr. 970 d^2

Beknopte beschrijving :

Het etablissement *Au Suisse* is gevestigd op de benedenverdieping van twee opbrengst–hooghuizen in de Anspachlaan nrs. 73 en 75. Oorspronkelijk omvatte elk van beide huizen een handelszaak op de benedenverdieping. In 1932 werden deze zaken samengevoegd achter één marmeren gevelbekleding, met links een verbruiksruimte en rechts een winkel. Het uitstalraam van de winkel werd evenwel later gemoderniseerd. De pui, die thans bedekt is met een nieuwe gevelbekleding, is nog steeds voorzien van de sobere, overhangende kroonlijst die als luifel fungeert. De toegang tot de verbruikszaal in nr. 75 gebeurt via een dubbele deur in verchroomd metaal, die is voorzien van verticale handvatten en horizontale beschermingslamellen in hetzelfde materiaal. Aan weerszijden van deze lichtjes inspringende deur bevindt zich een uitstalraam met een smal metalen frame op een zwarte marmeren basis. Het geheel wordt overspannen door een gechromeerde impostbalk met daarboven een wand in doorschijnend glas waarop enkel de melding « Dégustation » is aangebracht in neonbuizen. Het bovengedeelte van de impost bevat een rood en wit gestreept zonnescherm. Rechts van de uitstalramen bevindt zich een privé-toegangsdeur, waarvan de lichtopening voorzien is van blauwachtig Amerikaans glas en een mooi rooster in geometrisch smeedwerk.

De twee opbrengsthuizen waarin het etablissement *Au Suisse* is ondergebracht, zijn ontworpen in 1882. De bovenverdiepingen zijn opgetrokken in neoclassicistische stijl en zijn bepleisterd. Het eerste huis telt twee traveeën en het tweede drie, telkens met vijf bouwlagen, waarvan één tussenverdieping.

In het interieur van de verbruikszaal bleven de marmeren lambrisering en togen behouden. De lambrisering in bruin marmer loopt rond het volledige vertrek en vertoont bovenaan twee uitspringende banden. Deze lambrisering is voorzien van talrijke spiegels met een omlijsting in gechromeerd metaal. De omlijsting van de eerste spiegel op de linker muur dient als steun voor glazen platen die een rek vormen. Onder de spiegels bevinden zich twee boven elkaar geplaatste tabletten met afgeronde hoeken uit hetzelfde marmer als de lambrisering.

Rechts van de ingang, tegen de muur, treffen we een kleine toog aan met een groene marmeren bekleding onder een zwarte marmeren tablet. Boven de toog bevindt zich een brede drieledige spiegel met een omlijsting in gechromeerd metaal. Links ervan bemerken we een houten deur waarvan de twee vleugels voorzien zijn van een spiegel en van verticale metalen handvatten. In de zaal zijn er ook twee lange, tegenover elkaar gelegen togen. Deze zijn eveneens met groen marmer bekleed. De linkse werd vernieuwd. Achteraan werd een boog aangebracht, waaronder zich deur naar de toiletten bevindt. De vloer is bekleed met rode en bruine keramiektegels. Het vertrek is voorzien van een loos plafond, met afwisselend gele en witte neonlampen in een schuin patroon. Deze zoldering vertoont een uitgehold profiel, alsof er golven door lopen. Op de top van deze golven, die als uitstekende kragen beschouwd kunnen worden, zijn de lampen aangebracht met regelmatige tussenafstand, boven de togen. De metalen sokkel van de lampen is conisch van vorm, evenals de lampkappen in mat glas.

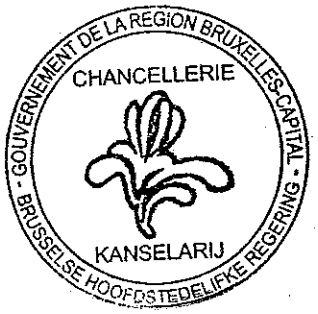

Waarde van het goed volgens de maatstaven vastgesteld in artikel 206, 1° van het Brussels Wetboek van de Ruimtelijke Ordening :

Esthetische en artistieke waarde :

Het etablissement *Au Suisse* behoort tot de laatste voorbeelden van een inrichtingswijze van handelszaken die een hoogtepunt kende in de centrumlanen tijdens het interbellum. De typisch modernistische winkelpui combineert soberheid en horizontale lijnvoering, wat nog geaccentueerd wordt door de grote luifel. Het gebruik van gechromeerd metaal in de plaats van het traditionele houten raamwerk is eveneens kenmerkend voor de modernistische architectuur. Hij verleent in dit geval een edele uitstraling aan de handelszaak. Binnenin wordt een indruk van hygiëne opgewekt met de lambrisering en togen in groen en bruin marmer. De neonlampen, waaraan het etablissement zijn typische sfeer ontleent, zijn een typische verlichtingswijze van de jaren dertig. Neonverlichting ontstond in de jaren twintig en begon snel aan een onstuitbare opmars. Neonlampen betekenden een revolutie inzake winkelverlichting, daar ze onder meer sterke verlichting en verlichting in verschillende kleuren mogelijk maken. Ook de vormgeving van het plafond waarop de neonlampen aangebracht zijn is in dit geval opmerkelijk. Deze handelszaak, die grotendeels haar oorspronkelijk uitzicht behield, vormt één van de beste voorbeelden van modernistische winkelinrichting in Brussel.

Bibliografie : Caroline Berckmans, *De verleiding van het rationele : de Brusselse winkelpuien van het interbellum*, licentiaatsverhandeling kunstgeschiedenis, KULeuven, 2003 ; Caroline Berckmans en Lucia Gaiardo, « Les devantures commerciales : la quête de la séduction », in *Commerce et Négoce*, Mardaga, 2003, pp. 103-125.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 17/02/2011

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Charles PICQUE

Copie certifiée conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Coppernol
Kanselarij

15 FEB. 2011

GOUVERNEMENT DE LA REGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
KANSELARIJ

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME MONUMENT CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS BOULEVARD ANSPACH 73-75 A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN ANSPACHLAAN 73-75 TE BRUSSEL

DELIMITATION DU BIEN ET DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN HET GOED EN VAN DE VRIJWARINGSZONE

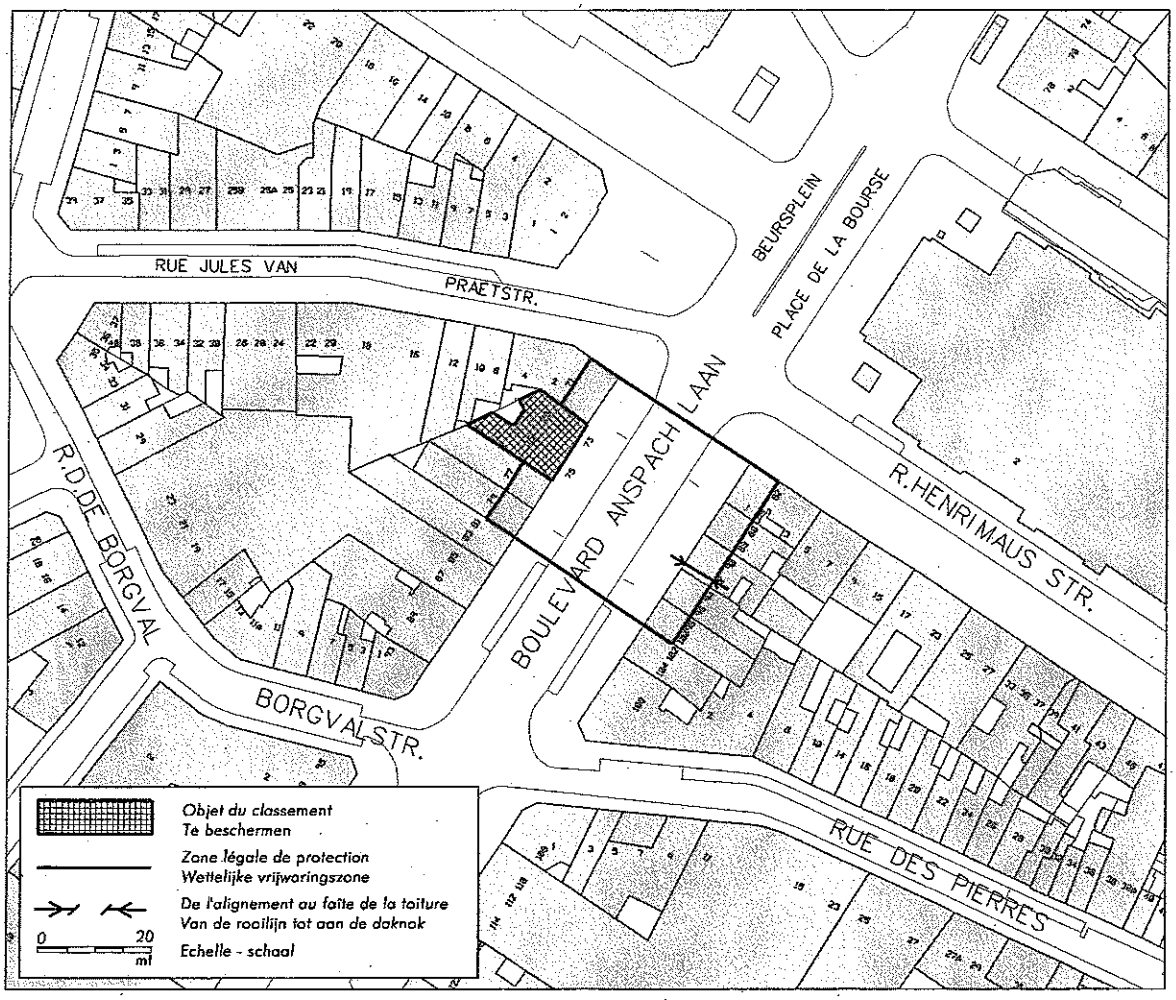

Vu pour être annexé à l'arrêté du 17 FEV. 2011 **Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van**

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine, du Logement, de la Propreté publique et de la Coopération au développement,

De Minister-President van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, bevoegd voor Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing, Huisvesting, Openbare Netheid en Ontwikkelingssamenwerking,

Pour copie conforme
Voor eensluidend afschrift
Chancellerie
Julien Comperbol
Kanselarij

GOUVERNEMENT DE LA RÉGION BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING
CHANCELLERIE
Charles PICQUE
KANSELARIJ